

Sagsnr.: 2015 – 12697

Ref. WMQ/AAN

28.01.2016

Djøfs indspil til et fremtidigt bevillingssystem for de videregående uddannelser

Djøf er enig med uddannelsesminister Esben Lunde Larsen i, at bevillingssystemet på uddannelsesområdet skal være enkelt og gennemsigtigt. Det skal understøtte en høj kvalitet i uddannelserne og dermed bidrage til en god overgang fra uddannelse til arbejdsmarked.

Som faglig organisation for samfundsvidenskabelige kandidater og studerende har Djøf et naturligt fokus på kvaliteten af de samfundsvidenskabelige uddannelser. Men Djøf har derudover, på linje med resten af samfundet, en generel interesse i et højt kvalitetsniveau på samtlige videregående uddannelser, uanset sektor og hovedområde. Det er en grundpræmis for den økonomiske vækst og velstand, at så mange som muligt får en kvalificeret uddannelse.

Herunder følger Djøfs indspil til det videre arbejde med et nyt bevillingssystem.

Pejlemærker for et nyt bevillingssystem

Et bevillingssystem for de videregående uddannelser skal understøtte den faglige styrkelse af den enkeltes kompetencer. Derfor foreslår Djøf, at et nyt bevillingssystem underlægges følgende pejlemærker:

- 1. Gratis og lige adgang til uddannelse.*
Dette indbefatter, at det eksisterende gratisprincip for hele uddannelsessystemet fastholdes.
- 2. Økonomisk forudsigelighed*
Det er afgørende for institutionernes økonomiske og strategiske styringsrum, at de kan operere med flerårige budgetter, for dermed at kunne tilrettelægge en langsigtet og effektiv drift, fx i forhold til at kunne hverve og fastholde dygtige undervisere og forskere.
- 3. Enkelthed med plads til forskellighed.*
Djøf ønsker en enkel bevillingsmodel, der giver lokalt styringsrum til de ofte meget forskellige formål og vilkår, der kendetegner den videregående uddannelsessektor. Et fremtidigt bevillingssystem skal således også fortsat understøtte universitetsuddannelsernes særkende som forskningsbaserede uddannelser og de økonomiske behov, det afføder.

4. *Autonomi*

Djøf anbefaler, at det nuværende princip om armslængde mellem bevillingsgiver og bevillingsmodtager fastholdes.

Uddannelsesinstitutionerne skal have det fornødne handlingsrum til at disponere og kvalitetssikre uddannelsesudbuddet.

5. *Ejerskab til styringsparametre*

Djøf anbefaler, at uddannelsesinstitutionerne alene underlægges styringsparametre, som er direkte knyttet til institutionernes hovedformål og virke, og som institutionerne derfor har et naturligt ejerskab til. Det indebærer samtidigt et fravalg af parametre, der er eller bør være uden for uddannelsesinstitutionernes hovedopgave og handlingsrum. Djøf fraråder således tiltag, der kobler bevillingssystemet til beskæftigelsesfrekvens eller lønniveau efter endt uddannelse.

6. *Afbureaukratisering*

I lyset af ovenstående forbehold over for bevillingsparametre såsom løn og beskæftigelsesfrekvens, anbefaler Djøf også, at man ikke indlejrer styringsparametre i et nyt bevillingssystem, som allerede eksisterer i andet regi. Det gælder fx optagelsestal, der justeres gennem dimensioneringsmodellen og uddannelsesvejledningen. Det gælder også kvalitetssikring, der i forvejen sikres via akkreditering, censursystemet og udviklingskontrakter. Det er Djøfs generelle opfattelse, at alle tiltag, der implicerer dobbelte styringsmekanismer i uddannelsessektoren, bør undlades.

7. *Sikring af nationalt vidensberedskab*

Bevillingssystemet skal understøtte de overordnede samfundsmæssige interesser i at sikre et bredt nationalt videns- og uddannelsesniveau på højt internationalt niveau. Bevillingssystemet skal med andre ord også sikre et nationalt uddannelsesudbud af mindre fagområder.

Finansiering af de samfundsvidenskabelige universitetsuddannelser

Udover de nævnte pejlemærker ser Djøf gerne, at bevillingssystemet sikrer, at uddannelseskvaliteten lever op til den standard, som politikere, ansatte, studerende og aftagere forventer. Djøf er af den opfattelse, at der generelt er et kvalitativt efterslæb på de samfundsvidenskabelige uddannelser.

Udfordringen mellem finansiering og forventningerne til udbud og kvalitet kendetegner alle de samfundsvidenskabelige uddannelser, men er grundet CBS' monofakultære status særlig påtrængende og synlig på CBS, der derfor tjener til at påvise de samfundsvidenskabelige universitetsfags generelle situation. Således illustrerer CBS' udviklingskontrakt for 2015-2017 den aktuelle finansielle situation: der "[er] ikke mulighed for at udvikle området [niveauet af fastlærerdækning] givet CBS' nuværende rammevilkår" (side 2 i udviklingskontrakten).

CBS har, på grund af lave bevillinger, ikke mulighed for at løfte uddannelseskvaliteten gennem kendte mekanismer som øget fastlærerdækning og øget småholdsundervisning.

Denne manglende mulighed for at udvide fastlærerdekningen gennem øget VIP-ansættelse og dermed en ændring af VIP/DVIP-ratioen, skyldes to forhold:

- Grundet sin monofakultære status modtager CBS alene den laveste taxametersats for universitetsuddannelserne og
- den nuværende fordeling af basismidlerne er dels historisk betinget, dels bundet til parametre, som forfordeler det samfundsvidenskabelige uddannelses- og forskningsområde.

Dette betyder, at CBS modtager markant færre taxameter- og basismidler end de øvrige universiteter.

Generelle økonomiske problemstillinger på det samfundsvidenskabelige område

Som anført må CBS' situation særlige situation ses som eksempel på en generel økonomisk problemstilling, der er knyttet til alle de samfundsvidenskabelige universitetsuddannelser. Dette understreges af, at flere parter uafhængigt af hinanden har påpeget problemstillingen. Det gælder blandt andet McKinsey, Produktivitetskommissionen, Rigsrevisionen, Kvalitetsudvalget og Deloitte, der i forskellige rapporter nævner bevillingsbetingede forhold som bl.a. lav studieintensitet, få undervisnings og/eller vejledningstimer og udpræget brug af storholdsundervisning som særlige karaktertræk for universitetsuddannelser på det lave taxameter. Og også Djøfs undersøgelser blandt de samfundsvidenskabelige studerende vidner klart om en generel stor studenterefterspørgsel efter mere feedback, underviserkontakt og/eller undervisning.

Kvalitetsudvalget har beskrevet situationen således:

"Både målt i forhold til antallet af studerende og som andel af taxametertilskuddet har CBS de færreste basismidler til forskning. Det er specielt bemærkelsesværdigt, at den samlede uddannelses- og forskningsbevilling pr. studenterårsværk (STÅ) på CBS er på samme niveau eller under bevillingerne på seks ud af de ni erhvervsakademier, hvor der ikke er krav om forskningsbasering af uddannelserne."

Kilde: "Høje mål – Fremragende undervisning i videregående uddannelser", 2014.

Denne situation er uholdbar, og derfor anbefaler Djøf, at et nyt bevillingssystem, der samlet set tager højde for sådan en ubegrundet og utilsigtet underfinansiering af uddannelser.

Dette kan ske af flere veje, og Djøf indgår gerne i videre drøftelser af tiltag som eksempelvis omlægning af taxameterniveauer, omfordeling af bevillingsnøglen for basismidler, øget brug af bevillingsnøgler for basismidler eller indførsel af et grundbasistaxameter.

Med udgangspunkt i dette notat ser Djøf frem til at indgå i det videre arbejde med at fastlægge rammerne for et nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser.